

Pani
Anna Ronikier-Dolańska,
Zastępca Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Al. Jerozolimskie 136
02-305 Warszawa

Szanowna Pani Dyrektor,

w nawiązaniu do naszego wystąpienia na konferencji w Rogowie: „Ratujmy co się da” (25 marca 2026 r.) pragniemy przekazać dodatkowe informacje dotyczące lasu – reliktu Puszczy Karpackiej, porastającego południowe zbocze Magury Małastowskiej (gmina Uście Gorlickie, powiat gorlicki). W ocenie krakowskiej RDOŚ i leśników las ten przedstawia jedynie wartość gospodarczą, ponieważ powstał w wyniku nasadzeń, jakie zostały przeprowadzone po wysiedleniu Łemków w roku 1947. Przeczą temu jednak badania prowadzone przez prof. dr. hab. Andrzeja Chlebickiego i powszechnie dostępna wiedza historyczna. Kompleks leśny pomiędzy Nowicą i Leszczynami był jeszcze w XIX w. lasem dworskim, o czym świadczą dokumenty katastralne. W okresie nowożytnym, podlegał ochronie właścicieli, co potwierdzają zachowane księgi sądowe prowadzone dla kresu klimkowskiego od XVII w. (opr. i wyd. Ludwik Łysiak, Wrocław-Warszawa, 1965). Po uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Galicji i Lodomerii las pozostał w rękach rodziny Roźniatowskich herbu Sas z Szymbarku. Na mapach z połowy XIX w. jest oznaczony jako Haynek/Haynyk. Rozmiary i wiek drzew, które rosną tutaj do dziś świadczą, że las ten nie był intensywnie eksploatowany ani w XIX w., ani w XX w. Tylko w bezpośrednim sąsiedztwie ścieżki dydaktycznej „Dolina Przystupianki” rosną drzewa o pomnikowych rozmiarach. Poniżej wykaz pomiarów obwodów tych drzew mierzonych w latach 2022 i 2025.

Numer i nazwa	rok 2022	rok 2025
1 jodła	304	312
2 jodła	310	315
3 jodła	313	314
4 jodła	308	323
5 jodła	307	319
6 jodła „Córeczka”	360	360
7 jodła „Jasna”	354	358
8 jodła „Nadzieja”	376	384
9 jodła	300	300
10 jodła	290	295
11 jodła	318	325
12 jodła „Trójca”		425
13 buk „Hilary”		318
14 grab „Ostap”		225
15 lipa „Eufrozyna”		395

W magurskim lesie można spotkać również jodły o obwodzie przekraczającym 400 cm.

Dotychczas złożyliśmy 8 wniosków o uznanie drzew rosnących na tym terenie za pomniki przyrody (oprócz jodeł: grab, lipa, buki), niebawem złożymy kolejne. Dlatego w latach siedemdziesiątych magurski las zwrócił uwagę profesorów J. B. Falińskiego, S. Kozłowskiego i S. Smólskiego, którzy wnioskowali o objęcie tego kompleksu leśnego ochroną prawną.

Poniżej krótka historia działań w tej sprawie:

1. 1975 r. - Polski Komitet Ochrony Przyrody i jej zasobów PAN oraz Polskie Towarzystwo Leśne zaproponowały utworzenie parku narodowego na obszarze Magury Wątkowskiej i Magury Małastowskiej. Niestety park narodowy objął tylko masyw Magury Wątkowskiej. Magura Małastowska nie została objęta żadnymi działaniami ochronnymi aż do dzisiaj,
2. 2017 r. - Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze wnioskowała o utworzenie Parku Krajobrazowego „Beskidu Niskiego” (Dokumentacja projektowa, Przemyśl, 2017,)
3. 2020 r. - w artykule "Skamieniałości śladowe w paleogeńskich utworach fliszowych w dolinie potoku Przysłopianka (Beskid Niski)", opublikowanym w kwartalniku Chronimy Przyrodę Ojczyznę 76/4/2020, prof. A. Chlebicki postulował objęcie tego terenu ochroną (publikacja została przygotowana wraz z prof. A. Uchmanem z UJ),
4. 2022 r. - w odpowiedzi na inicjatywę prof. A. Chlebickiego powołania rezerwatu „Jodły Łemkowskie” Nadleśnictwo Łosie zorganizowało „wizję terenową” z udziałem: R. Rosteckiego (dyr. RDOŚ w Krakowie), M. Mordarskiej-Dudy (Regionalny Konserwator Przyrody), P. Szczygła (dyr. RDLP w Krakowie), przedstawicieli Wód Polskich, przedstawicieli Gminy Uście Gorlickie i Rady Gminy, prezesa koła łowieckiego „Magura” oraz przedstawiciela branży agroturystycznej. W efekcie tego spotkania odbyły się konsultacje z mieszkańcami okolicznych wsi; mieszkańcy sprzeciwili się jakimkolwiek formom ochrony lasu, gdyż to oznaczałoby ograniczenia w eksploatacji zasobów naturalnych (żwir, kamień, drewno),
5. 2023 r. – Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków podjęło kolejną inicjatywę utworzenia rezerwatu; sporządziło opracowanie „Jodły Łemkowskie” i wraz z Klubem Przyrodników złożyło wniosek o ustanowienie rezerwatu o powierzchni 203,44 ha.

Przywołane opracowania Fundacji Dziedzictwa Przyrodniczego oraz OTOP, jakkolwiek cenne, z oczywistych względów nie stanowią wyczerpującego opisu przyrody Doliny Przysłopianki. Zasluguje ona bowiem na systematyczne badania: botaników, entomologów, ornitologów, zoologów. Od roku 2019 prof. Andrzej Chlebicki wraz z licznym gronem naukowców prowadzi własne obserwacje. Jako Stowarzyszenie wspieramy i koordynujemy te badania. W toku badań stwierdzono występowanie w lesie pomiędzy Nowicą i Leszczynami bardzo licznych gatunków chronionych. W badaniach uczestniczyli m.in.: prof. A. Uchman (Uniwersytet Jagielloński), prof. M. Lorenc (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), prof. A. Stebel (Śląski Uniwersytet Medyczny), prof. A. Ronikier (Instytut Botaniki PAN), prof. M. Piątek (Instytut Botaniki PAN), prof. K. Wołowski (Instytut Botaniki PAN), prof. L. Śliwa (Instytut Botaniki PAN), prof. T. Zatwarnicki (Uniwersytet Opolski), dr H. Otto Baral (Uniwersytet w Tybindze), prof. Guoxiang Liu (Merck Research Labs, USA), dr B. Gramsz (Muzeum Przyrodnicze Jelenia Góra), dr M. Kossowska (Uniwersytet Wrocławski), dr K. Wilk (Instytut Botaniki PAN), dr Jaques Fournier (badacz niezależny), S. Springer (ornitolog).

Lista gatunków chronionych występujących w dolinie potoku Przysłupianka:

rośliny

paprotnik kolczysty *Polystichum aculeatum*,
paprotnik Brauna *Polystichum braunii*,
podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant*
turzyca pchła (trzy kępki) *Carex pulicaris*
dziewięciśli beztodygowy *Carlina acaulis*
centuria pospolita *Centaurium erythraea*
ziemowit jesienny *Colchicum autumnale*,
wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*,
skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*
goryczka trojeściowa *Gentiana asclepiadea*
bluszcz pospolity *Hedera helix*
wroniec widlasty *Huperzia selago* (jedno stanowisko)
gnieźnik leśny *Neottia nidus avis*,
podkolan biały *Platanthera bifolia*
lulecznica kraińska *Scopolia carniolica*,
żywokost sercowaty (subendemit karpacki) *Symphytum cordatum*
kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*
kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*
przebiśnieg *Galantus nivalis*

grzyby

Pierwsze poważne opracowania grzybów Beskidu Niskiego sporządził W. Wojewoda (1991, 1996, 1998). W opracowaniu Parku Krajobrazowego Beskidu Niskiego w obszarze Magury Małastowskiej w pobliżu Leszczyn i Nowicy odnotowano 18 gatunków grzybów.

Prof. A. Chlebicki w swoim opracowaniu zanotował występowanie 2004 gatunków, w tym 13 gatunków chronionych, a także *Hypoxylon casenavei* znane drugie stanowisko w Europie i *Epichloe poae* pierwsze stanowisko w Polsce

Albatrellus cristatus ! soil (naziemek zielonawy)

Amaurodon mustialaënsis - na mocno rozłożonym drewnie w lesie jodłowym 3 stanowisko w Polsce (kategoria zagrożenia **Ex** tj. gatunki, których – od dawna nie znaleziono, być może wymarłe)

Astraeus hygrometricus gleba

Caloscypha fulgens na ziemi, dość częsty w lesie na wiosnę

Cantharellus cibarius kurka

Cantharellus friesii (znany z rezerwatu Jelenia Góra w Beskidzie Niskim oraz z Biecza) pieprznik pomarańczowy

Clavulina rugosa soil in *Alnetum* goździeniczek pomarszczony

Cortinarius salor na ziemi

Cuphophyllus pratensis kołpaczek łąkowy

Encoelia furfuracea na gałęziach *Corylus avellana*

Epichloe poae opisany w 2012 roku, na źdźbłach *Poa*

Gomphus clavatus w lesie siatkoblaszek maczugowaty

Hericium flagellum (H. alpestre) na kłodzie *Abies alba*

Hymenochaete corrugata na gałązkach *Salix*

Hymenochaete cruenta szczecinkowiec jodłowy na gałęziach *Abies alba*
Hypocrea sulphurea na martwej gałęzi *Corylus avellana*
Hydnellum scabrosum pod jodłami
Hypholoma fasciculare
Hypoxylon cazenavei na buku (drugie stanowisko w świetle!)
Pachyella babingtonii na martwym pniu *Fagus*
Phaeoclavulina flaccida soil
Phellodon connatus soil in *Abies* forest
Ramaria aurea gleba pod *Abies alba*
Sparassis laminosa (*S. brevipes*) *Abies alba*
Strobilomyces strobilaceus

grzyby lichenizujące (porosty)

pawężnica rozłożysta *Peltigera horizontalis*
pawężnica łuseczkowata *Peltigera paraetextata*
literak właściwy *Graphis scripta*
brązowniczką brzozowa *Nephromopsis chlorophylla*
żółtlica chropowata *Flavoparmelia caperata*

pajęczaki

tygrzyk paskowany *Argyope bruennichi*

owady

mieniak tęczowiec *Apatura iris*
nadobnica alpejska *Rosalia alpina*
trzmieł kamiennik *Bombus lapidarius*
trzmieł paskowany *Bombus subterraneus*
trzmieł ogrodowy *Bombus hortorum*
trzmieł leśny *Bombus pratorum*
trzmieł gajowy *Bombus lucorum*
trzmieł ziemny *Bombus terrestris*
wynurt *Cerchus chrysomelinus*

płazy

kumak górski *Bombina variegata*
ropucha szara *Bufo bufo*
salamandra *Salamandra salamandra*
traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*
traszka karpacka *Lissotriton montandoni*
traszka zwyczajna *Lissotriton vulgaris*
żaba dalmatyńska *Rana dalmatina* (!)
żaba trawna *Rana temporaria*

gady

padalec kolchidzki *Anguis colchica* (!)
jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*
wąż eskulapa *Elaphe longissima*
zaskroniec *Natrix natrix*

żmija zygzakowata *Viper berus*
jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*
gniewosz plamisty *Coronella austriaca*

ptaki

orzeł przedni *Aquila chrysetos*
orlik krzykliwy *Clanga pomarina*
trzmiełojad *Pernis apivorus*
kruk *Corvus corax*
puchacz *Bubo bubo*
puszczyk uralski *Strix uralensis*
sóweczka *Glaucidium passerinum*
włochatka *Aegolius funereus*
puszczyk *Strix aluco*
uszatka *Asio otus*
derkacz *Crex crex*
dzięcioł czarny *Dryocopus martius*
dzięcioł zielony *Picus viridis*
dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*
dzięcioł duży *Dendrocopus major*
dzięcioł średni *Dendrocopus medius*
dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopus leucotos*
dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*
bocian czarny *Ciconia nigra*
wilga *Oriolus oriolus*
dudek *Upupa epops*
pluszcz *Cinclus cinclus*
pliszka górską *Motacilla cinerea*
sójka *Garulus glandarius*
orzechówka *Nucifraga caryocatactes*
krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*
muchołówka mała *Ficedula parva*
muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*
jarząbek *Tetrastes bonasia*
siniak *Columba oenas*
kukułka *Cuculus canorus*
słonka *Scopolax rusticola*
samotnik *Tringa ochropus*
brodziec piskliwy *Tringa hypoleucos*
drozdy *Turdus* spp wszystkie krajowe gatunki z wyjątkiem d. obroznego i drożdżika
sikory *Paridae* wszystkie gatunkiem
ranuszek *Aegithalos caudatus*
pełzacz leśny *Certhia familiaris*
zniczek *Regulus ignicapillus*
mysikrólik *Regulus regulus*
grubodziób *Coccythraustes coccythraustes*
zięba *Fringilla coelebs*

gil *Pyrrhula pyrrhula*
kowalik *Sitta europaea*
kapturka *Sylvia atricapilla*
gajówka *Sylvia borin*

ssaki

kuna leśna *Martes martes*
wiewiórka *Sciurus vulgaris*
bóbr *Castor fiber*
smużka *Sicista betulina*
zębiek karliczek *Crocidura fimbriata*
ryjówka malutka *Sorex minutus*
ryjówka aksamitna *Sorex araneus*
rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens*
jeż wschodni *Erinaceus concolor*
gacek wielkouch (brunatny) *Plecotus auritus*
wilk *Canis lupus*
ryś *Lynx lynx*
wydra *Lutra lutra*

ryby

głowacz przęgopłetwy *Cottus paecilopus*
brzanka *Barbus carpaticus*
strzebla potokowa *Phoxinus phoxinus*
śliz *Barbatula barbatula*

Obszar objęty wnioskiem Klubu Przyrodników i OTOP jest niezwykle cenny, także z uwagi na występujące źródła oraz dawne gołoborza, dziś porośnięte lasem.

Źródło „Polykso” - jest dość dużym obszarem źródłowym, pełno tu młak i drobnych strumyczków wypływających ze stromej skarpy. Woda uchodząca do potoku Przysługianka pokrywa, na trasie przepływu, białym nalotem martwicy wapiennej skały, glebę, liście, patyki i pnie. Źródła potoku z martwicą wapienną zaliczono do zespołu *Brachythecio rivularis-Cratoneuretum*, opisanego po raz pierwszy dla Dolnej Saksonii. Podobne miejsca zostały odkryte na Pogórzu Cieszyńskim gdzie utworzono specjalny obszar: "Cieszyńskie Źródła Tufowe " PLH240001. Polykso charakteryzuje się słabym przepływem wody, obecnością skrzypu olbrzymiego (*Equisetum telmateia*), turzycy zaostrej (*Carex acuta*) oraz mchów źródłkowca zmiennego (*Palustriella commutata*) i żebrowca paprociowatego (*Cratoneuron filicinum*), które są gatunkami charakterystycznymi dla tego zespołu. Z kolei moczarnik błotny (*Hygrohypnum luridum*) jest przywiązany do wapiennych skał. Oprócz wymienionych gatunków rosną tu także mchy: krągłolist macierzankowy (*Rhizomnium punctatum*), wątrobowiec stożka matowa (*Conocephalum salebrosum*) oraz wilczomlec migdałolistny (*Euphorbia amygdaloides*). Wyjątkowym gatunkiem jest rosnąca na sąsiadujących, zmurszałych pniach jodłowych, pałecznicza iglakolubna (*Typhula abietina*) odnotowana w Polsce 4 razy. Z kolei na dziewięciu drzewach (m.in. świerku, jodle, buku) odnotowano rosnące okazy płonnego bluszczu (*Hedera helix*), sięgające do 10 m wysokości drzewa.

Źródło Fajo - niewielki ciek wodny, jeden z kilku wypływających z południowych stoków Magury Małastowskiej. Źródło nie jest otoczone podszytem, jest natomiast ocienione dużymi drzewami. Poniżej źródła wije się „zielony wąż” roślinności złożony z mchów i turzyc,

pod którym płynie woda. Źródłisko jest porośnięte mchem płaskomerzykiem falistym (*Plagiomnium undulatum*), na korzeniach jodły nad źródłiskiem rośnie rokieta cyprysowa (*Hypnum cupressiforme*). Na zboczach koryta potoku rośnie wątrobowiec usznica spłaszczona (*Radula complanata*). Obok źródłiska rośnie paproć podrzeń żebrowiec (*Blechnum spicant*).

Głazowisko – po zlodowaceniu było to gołoborze, dziś rosną tu buki i jodły. Większość powierzchni kamieni pokrywają zwarte darnie nibybielistki długolistnej (*Paraleucobryum longifolium*). Starolas został już, niestety, częściowo wycięty. Większość głazów jest jeszcze obrośnięta mchami, znacznie mniej głazów obrośniętych jest porostami. Na skałach uchowały się dwie pawężnice: pawężnica rozestana (*Peltigera horizontalis*) oraz pawężnica łuseczkowata (*Peltigera praetextata*). Obie są gatunkami chronionymi. Najczęściej spotykanym porostem na skalnych blokach jest grzybinka brunatna (*Baeomyces rufus*). Oprócz mchów, porostów i glonów na głazowisku rosną trzy gatunki paproci: paprotnik kolczysty (*Polystichum aculeatum*), paprotnik Brauna (*Polystichum braunii*) oraz paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare*).

Głębokim niepokojem napawa nas fakt, że wniosek dotyczący ustanowienia rezerwatu „Jodły Łemkowskie” znajduje się nadal wśród wniosków nieprocedowanych przez RDOŚ w Krakowie. Nie został nawet zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody. Wobec rosnącej presji na monetaryzację dziedzictwa przyrodniczego, ochrona i zachowanie tego lasu ma istotne znaczenie dla obecnych i przyszłych pokoleń Polaków. Tymczasem, z ubolewaniem dowiadujemy się, że w planach urzędzenia lasu planuje się tutaj kolejne wycinki. Dalsze gospodarcze użytkowanie tego kompleksu leśnego doprowadzi nieuchronnie do jego degradacji, czego konsekwencją będzie zubożenie ojczystej flory i fauny. W związku z tym, w imię ochrony przyrodniczego dziedzictwa narodowego, domagamy się niezwłocznego podjęcia prac nad utworzeniem rezerwatu „Jodły Łemkowskie”,

w imieniu Stowarzyszenia Przyjaciół Nowicy

Warszawa, 31 marca 2026 r.

Do wiadomości:

1. Mikołaj Dorożała, Podsekretarz Stanu, Główny Konserwator Przyrody, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
2. prof. dr hab. Jerzy Szwagrzyk, Kierownik Katedry Bioróżnorodności Leśnej, Wydział Leśny Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie, al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków (Kraków-Krowodrza)
3. dr Bożena Kotowska, Regionalna Rada Ochrony Przyrody, Mogilska 25, 31-542 Kraków
4. Piotr Chmielarczyk, Dyrektor, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie, Mogilska 25, 31-542 Kraków
5. Piotr Kempf, Dyrektor, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie, ul. Juliusza Słowackiego 17a, 31-159 Kraków
6. Dorota Horabik, Klub Przyrodników, Owczary 17, 69–113 Górzycy
7. Anna Treit, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, ul. Szeroki Dunaj 5 00-255 Warszawa
8. Piotr Klub, Fundacja Dziedzictwa Przyrodniczego, Słowackiego 6/10, 35-060 Rzeszów
9. Bartłomiej Sołtys, Nadleśniczy, Nadleśnictwo Łosie, Łosie 39, 38-312 Ropa
10. Ewa Grabowska-Góra, Wójt Gminy Uście Gorlickie,

11. Dariusz Anderwald, Leśny Zakład Doświadczalny w Rogowie, SGGW